

Розведення великої рогатої худоби

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Бібліотека

Розведення великої рогатої худоби

Рекомендаційний покажчик літератури

Миколаїв
2017

УДК 636.082

P59

Укладачі: І. А. Фисенко, зав. сектором бібліотеки

Редактори: О. Г. Пустова, директор бібліотеки МНАУ

Д. В. Ткаченко, зав. відділом бібліотеки

Розведення великої рогатої худоби : рек. покажч. літ. / уклад.
P59 . А. Фисенко ; за ред. О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко. – Миколаїв :
МНАУ, 2017. – 36 с.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2017

© Бібліотека Миколаївського НАУ,
2017

ПЕРЕДМОВА

Бібліографічний покажчик «Розведення великої рогатої худоби» присвячений темі розведення, генетики та селекції великої рогатої худоби.

До складу покажчика увійшли відомості про навчальні посібники, монографії, статті з наукових періодичних видань, а також матеріали всесвітньої мережі Інтернет.

При підготовці видання були використані фонди, каталоги та картотеки бібліотеки, бази даних бібліотеки МНАУ та електронні версії повнотекстових документів, розміщених в Інтернет.

Матеріали у покажчику розміщено за алфавітом авторів та назв видань.

Опис документів наведено мовою оригіналу. Бібліографічний опис зроблено за ДСТУ ГОСТ-7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова і словосполучення скорочуються відповідно діючим стандартам ДСТУ 35.82-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие правила и требования».

Бібліографічний покажчик адресований науковцям, спеціалістам сільського господарства, аспірантам, викладачам і студентам.

ВСТУП

Продовольча проблема є найгострішою для людства. Належить вона до довгострокових і найскладніших не лише в Україні, а й у світовій економіці. Аналіз динаміки поголів'я ВРХ та виробництва яловичини в Україні вказує на гостроту продовольчої проблеми. Виробництво продукції тваринництва, зокрема м'яса, є одним з головних питань у вирішенні продовольчої безпеки та забезпечення населення країни повноцінним харчовим білком. Показники споживання продукції тваринництва на душу населення є одними з основних показників, що характеризують добробут нації. Серед м'ясних продуктів, споживаних людиною, яловичині належить одне з провідних місць.

Досвід США, Канади, Італії, Франції, Аргентини показує, що значним резервом збільшення виробництва яловичини є прискорений розвиток спеціалізованого м'ясного скотарства. Саме за рахунок розвитку цієї галузі має здійснюватися виробництво високоякісної яловичини для задоволення потреб населення та промислового виробництва. В Україні ж яловичину переважно отримують за рахунок використання на забій поголів'я надремонтного молодняка та вибракованого поголів'я дорослої худоби молочних і молочно-м'ясних порід. Невелика частина яловичини, яку отримують від м'ясної худоби, у загальному виробництві м'яса істотно не впливає на підвищення рівня його споживання. За умов доведення споживання яловичини на душу населення у найближчі роки до 30-35 кг, необхідно широко розвивати галузь інтенсивного м'ясного скотарства.

У сучасних умовах внаслідок тривалої фінансово-економічної кризи м'ясне скотарство знаходиться у досить критичному стані. Через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин (недостатню забезпеченість кормами, низькими закупівельними цінами на м'ясо яловичини, без врахування його якості, відсутність фахівців) широкого розвитку ця галузь не одержала. Зменшення поголів'я великої рогатої худоби призвело до того, що виробництво яловичини скорочується з кожним роком. М'ясна худоба, порівняно з молочною, має ряд переваг: потребує значно менших витрат на будівництво приміщень і засоби механізації виробничих процесів; менш витратна щодо концентрованих кормів, енергетичних і трудових ресурсів; добре використовує пасовища, відходи рільництва (солому, полову) і переробної промисловості (малясу, брагу); забезпечує високоякісною сировиною шкіряну, легку і фармацевтичну промисловість.

Для збільшення кількості поголів'я м'ясної худоби, підвищення його продуктивності та виробництва якісного м'яса яловичини, важливе значення має надання державою дотації на утримання кожної продуктивної м'ясної корови шляхом компенсації нормативних витрат на її вирощування. Це практикується у країнах з ринковою економікою.

Визначальними факторами розвитку галузі спеціалізованого м'ясного скотарства у перспективі є:

- 1) продовольчі фактори: значний дефіцит виробництва м'яса і його споживання, особливо яловичини; населення недостатньо забезпечується цим важливим

білковим продуктом харчування; необхідність підвищення якісних показників яловичини від тварин молочних і комбінованих порід;

2) соціальні фактори: у сільській місцевості багатьох областей України більше третини населення – пенсійного віку, тому в господарствах по розведенню молочної худоби важко вирішуються кадрові проблеми і у найближчій перспективі вони залишаться; при постійному зменшенні чисельності працездатного сільського населення, м'ясне скотарство потребує у 8-10 разів менше трудових ресурсів, що пояснюється використанням маловитратної технології утримання м'ясної худоби;

3) енергетичні фактори: при існуючому дефіциті енергоносіїв дана галузь вимагає мінімальних витрат електроенергії, механізмів і машин; енергоємність м'ясного скотарства на 60-80 % менша порівняно з молочним скотарством;

4) екологічні фактори: особливої уваги заслуговує розвиток м'ясного скотарства в регіонах, забруднених радіонуклідами в результаті аварії на ЧАЕС, де дуже гостро стоїть проблема з трудовими ресурсами і одержанням екологічно чистої продукції; ця галузь допомагає вирішити проблему зайнятості населення, а крім того, з м'ясом в організм людини попадає менше радіонуклідів, особливо стронцію, ніж з молоком;

5) ресурсні фактори: м'ясна худоба вимагає значно менших витрат концентрованих кормів, більш ефективно використовує пасовища; існує необхідність у створенні високопродуктивних культурних пасовищ і луків, з яких

значно корми є значно дешевшими, а також і у раціональному використанні наявних кормових ресурсів та рентабельному веденні галузі;

б) економічні фактори: у раціонах харчування м'ясної худоби застосовують більш дешеві грубі та зелені корми, відходи харчової промисловості; від неї одержують високоякісне м'ясо та шкіри, цінну сировину для фармацевтичної промисловості при енерго- та ресурсозберегаючій технології утримання худоби.

У багатьох регіонах України, що мають незатребувані земельні площі, при створенні культурних і поліпшенні наявних природних угідь і пасовищ, таку можливість можна направити на використання специфічних особливостей м'ясної худоби при її вирощуванні. Ця галузь тваринництва може стати майбутньою перспективою не лише в забезпеченні високоякісним м'ясом і м'ясопродуктами за науково обґрунтованими нормами харчування, але й у поліпшенні життєвого рівня населення, створенні стратегічних ресурсів нашої країни і її експортного потенціалу.

Українськими науковцями визначені основні шляхи збільшення поголів'я м'ясної худоби. Такими є:

- інтенсивне відтворення наявного поголів'я вітчизняних і імпортованих м'ясних порід;

- широке використання низькопродуктивних ремонтних телиць молочних і молочно-м'ясних порід для схрещування із плідниками м'ясних порід, або їх штучне запліднення спермою м'ясних бугаїв. Отримане помісне потомство потрібно вирощувати за технологією м'ясного скотарства, що дасть можливість за рахунок помісного

поголів'я телиць створити товарні гурти м'ясної худоби. У першу чергу, таку роботу необхідно проводити у господарствах, що мають певні виробничі потужності (приміщення, земля, трудові ресурси), які не використовуються. Багато господарств мають умови для створення культурних пасовищ, що дозволить здешевити виробництво яловичини за рахунок зниження витрат праці та енергоресурсів;

- використання трансплантації ембріонів в племінних заводах та племрепродукторах, дозволить від видатних батьків за рік одержувати 10–20 телят, замість одного у звичайних умовах.

Джерело: Дзіцюк В. В. Сучасний стан і перспективи м'ясного скотарства України / В. В. Дзіцюк // Аграрний сектор України. – веб-сайт. – 2017. – Режим доступу : <http://agroua.net/animals/catalog/ag-1/a-3/info/aig-75/>. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

Методи розведення великої рогатої худоби

1. Актуальні дослідження з проблем розведення та генетики у тваринництві : Матер. XII Всеукр. наук. конф. молодих учених та аспірантів, присвяченої пам'яті академіка НААН М. В. Зубця. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2015. – 68 с.

2. Афанасевич М. Управління відтворенням корів / М. Афанасевич // *Agroexpert: практичний посібник аграрія*. – 2012. – № 1. – С. 93.

3. Вплив батьків на молочну продуктивність корів-дочок / О. В. Денисюк, В. І. Халак, В. І. Приймич, Ю. М. Луник // *Сільський господар*. – 2013. – № 5-6. – С. 5-8.

4. Гиль М. І. Вплив внутрішньопородного підбору з використанням спорідненого розведення і міжлінійних кросів на молочну продуктивність корів : моногр. / М. І. Гиль. – Миколаїв : МНАУ, 2013. – 139 с.

5. Гузеев Ю. Зебувидный скот - перспективы развития в Украине / Ю. Гузеев // *Тваринництво України*. – 2012. – № 12. – С. 17-20.

6. Гузеев Ю. Мясные породы зебу Бразилии / Ю. Гузеев, Д. Винничук // *Тваринництво України*. – 2013. – № 1-2. – С. 25-30.

7. Дзіцюк В. В. Цитогенетичні характеристики великої рогатої худоби за різних методів розведення / В. В. Дзіцюк // *Вісник аграрної науки*. – 2016. – № 12. – С. 41-43.

8. Довідник тваринника-любителя / упоряд. Сокрут В. І. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Днепропетровск : Промінь, 1990. – 239 с. Крім нормативної бази, наводяться також інформаційні матеріали, зразки позовних заяв (скарг). Призначений адвокатам, суддям, прокурорам, аспірантам і студентам

9. Замазій А. А. Елементи біотехнології відтворення великої рогатої худоби – показники статевого циклу корів [Електронний ресурс] / А. А. Замазій // Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки. – 2013. – Вип. 68. – С. 91-96. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/avpvet_2013_68_18. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

10. Каратеева О. І. Вплив інтенсивності формування корів різних порід в їх ранньому постнатальному онтогенезі на продуктивність : дис... канд. сільськогосподарських наук : 06.02.01 / Каратеева Олена Іванівна. – Миколаїв : МНАУ, 2012. – 233 с.

11. Кацараба О. А. Проблеми ритмічного відтворення корів м'ясних порід [Електронний ресурс] / О. А. Кацараба // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Ґжицького. - 2010. - Т. 12, № 3(1). - С. 89-92. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2010_12_3\(1\)__21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2010_12_3(1)__21). – Дата останнього доступу : 28.11.2017

12. Козир В. С. Збереження національного надбання - генофонду сірої української худоби / В. С. Козир // Ефективне тваринництво. – 2014. – № 8. – С. 7-11.

13. Кругляк А. Перспективна споріднена група бугая Лідера в українській червоно-рябій молочній породі / А. Кругляк, Т. Кругляк // Тваринництво України. – 2013. – № 1-2. – С. 20-24.

14. Лесь С. Відтворення та молочна продуктивність голштинів при утриманні в боксах / С. Лесь, В. Костенко // Тваринництво України. – 2014. – № 8-9. – С. 20-22.
Про відтворення корів

15. Мельник В. О. Технологія відтворення тварин : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти "бакалавр" спеціальності 204 - "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / В. О. Мельник, О. О. Кравченко, М. М. Поручник. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 96 с.

16. Методи оцінки цінності генетичних ресурсів тварин / М. І. Башенко, Ю. П. Полупан, Н. Л. Резникова, І. В. Базишина // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 12. – С. 5-10.

17. Молекулярно-генетичний моніторинг у системі збереження генетичних ресурсів тварин / К. В. Копилов, О. І. Метлицька, Н. Б. Мохначова, Т. М. Супрович // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 6. – С. 43-47.

18. Обливанцов В. В. Ефективність розведення сумського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи великої рогатої худоби [Електронний ресурс] / В. В. Обливанцов // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Тваринництво. - 2014. - Вип. 2(2). - С. 58-63. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

Vsna_tvar_2014_2(2)__15. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

19. Оцінка стану відтворення, або Скільки коштують фермі низькі показники репродукції // Тваринництво та ветеринарія. – 2017. – № 2. – С. 32-35.

20. Патрєва Л. С. Технологія виробництва продукції тваринництва [Електронний ресурс] : курс лекцій / Л. С. Патрєва, О. А. Коваль ; Факультет ТВППТ. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 277 с.

21. Полная энциклопедия животноводства. Породы, Содержание. Разведение / сост. И. Слуцкий. – Донецк : Мультипресс, 2011. – 288 с.

22. Радько В. І. Організаційно-економічні засади відтворення стада корів у сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / В. І. Радько // Вісник аграрної науки. - 2014. - № 5. - С. 65-69. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaan_2014_5_16. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

23. Рубан С. Ю. Оцінка впливу амінокислотного обміну на показники відтворення корів [Електронний ресурс] / С. Ю. Рубан, О. М. Федота, Л. В. Мітіогло, Т. В. Тижненко // Аграрна наука та харчові технології. – 2017. – Вип. 3. – С. 206-212. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anxt_2017_3_29. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

24. Сендер Н. И. Инновационные технологии в искусственном осеменении для КРС / Н. И. Сендер // Сучасна ветеринарна медицина. – 2012. – № 5. – С. 60-63.

25. Черняк Н. Лінійна оцінка типу ексер'єру корів / Н. Черняк, І. Кудлай, О. Гончарук // Тваринництво України. – 2012. – № 6. – С. 13-16.

26. Черняк Н. Основні принципи підбору бугаїв-плідників на плановий період / Н. Черняк, І. Кудлай, О. Гончарук // Тваринництво України. – 2012. – № 9. – С. 12-15.

27. Чехівський М. Й. Стратегії розведення великої рогатої худоби [Електронний ресурс] / М. Й. Чехівський // Розведення і генетика тварин. - 2007. - Вип. 41. - С. 280-287. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rgt_2007_41_39. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

Генетика великої рогатої худоби

28. Баркарь Є. В. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин : курс лекцій / Є. В. Баркарь. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 84 с.

29. Вдовиченко Ю. Південна м'ясна порода ВРХ - в органічному агровиробництві / Ю. Вдовиченко, Л. Омельченко, О. Жукорський // Тваринництво України. – 2013. – № 10. – С. 2-6.

Створення і розвиток генофонду органічних тварин - одне з ключових завдань селекції і генетики при веденні органічного агровиробництва у тваринництві.

30. Галушко І. А. Генетика і селекція відтворення та резистентності тварин : курс лекцій для студ. денної форми навч. спец. 8.09010203 "Розведення та селекція тварин" / І. А. Галушко. – Миколаїв : МНАУ, 2015. –

113 с.

31. Гладій М. В. Вплив генетичних і паратипових чинників на господарськи корисні ознаки корів [Електронний ресурс] / М. В. Гладій, Ю. П. Полупан, І. В. Базишина // Розведення і генетика тварин. - 2014. - Вип. 48. - С. 48-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rgt_2014_48_10. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

32. Гладій М. Контроль генетичних аномалій / М. Гладій, О. Метлицька // Аграрний тиждень. Україна. – 2016. – № 5. – С. 66-67.

Про генетичні аномалії ВРХ

33. Гончар О. Ф. Відтворна здатність корів у процесі зростання їх генетичного потенціалу за надоєм [Електронний ресурс] / О. Ф. Гончар, Ю. М. Сотніченко // Розведення і генетика тварин. - 2012. - Вип. 46. - С. 207-209. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rgt_2012_46_82. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

34. Денисюк О. В. Вплив генетичних і паратипових факторів на відтворні показники корів [Електронний ресурс] / О. В. Денисюк // Вісник аграрної науки. - 2010. - № 4. - С. 68-69. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaan_2010_4_20. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

35. Заєць А. П. Генетична належність корів української червоно-рябої молочної породи до батьківської лінії важливий резерв покращення їх екстерного типу та підвищення молочної

продуктивності [Електронний ресурс] / А. П. Заєць, М. О. Мандрик, О. В. Бігас // Аграрна наука та харчові технології. - 2016. - Вип. 2. - С. 125-132. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anxt_2016_2_21. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

36. Ляшенко Г. Д. Вплив окремих генетичних чинників на екстер'єр корів та його зв'язок з молочною продуктивністю [Електронний ресурс] / Г. Д. Ляшенко // Науковий вісник "Асканія-Нова". - 2014. - Вип. 7. - С. 140-147. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvan_2014_7_18. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

37. Каратєєва О. І. Генетика і селекція поведінки тварин : курс лекцій для студ. денної форми навч. спец. 8.09010203 "Розведення та селекція тварин" / О. І. Каратєєва. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 84 с.

38. Каратєєва О. І. Спеціальна генетика : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти "магістр" спеціальності 204 "Технологія виробництва, переробки продукції тваринництва" денної та заочної форми навчання / О. І. Каратєєва. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 109 с.

39. Козир В. С. Реалізація генетичного потенціалу продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи залежно від сезону отелення в умовах степової зони / В. С. Козир // Вісник аграрної науки. - 2017. - № 7. - С. 27-30.

40. Петренко І. П. Генетична мінливість гамет у бугаїв і корів при різних рівнях консолідації їх

спадковості [Електронний ресурс] / І. П. Петренко, О. Д. Бірюкова // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Тваринництво. - 2012. - Вип. 12. - С. 50-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_tvar_2012_12_15. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

41. Підпала Т. В. Популяційно-генетичні параметри продуктивності молочної худоби / Т. В. Підпала, А. А. Попенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв : МДАУ. 2010. — Вип. 3 (55), Т. 2, Ч. 1. — С. 136–142.

42. Підпала Т. В. Селекційно-генетичні параметри молочної продуктивності голштинської породи / Т.В. Підпала, Є. М. Зайцев // Аграрна наука та харчові технології : зб. наукових праць ВНАУ. – Вінниця, 2017. – Вип. 2(96). – С. 206–211.

43. Підпала Т. В. Споріднене розведення в селекції молочної худоби / Т. В. Підпала, А. В. Хомик // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. – 2014. – Вип. 29, Ч. 1. – С. 212-220.

44. Рекомендації з оцінки гетерозиготності, адаптаційної здатності та регулювання генетичної структури генофондових популяцій / Б. Є. Подоба, О. Д. Бірюкова, К. В. Бодряшова, Н. М. Маковська. – Чубинське : ІРГТ, 2015. – 24 с.

45. Система оцінювання, охорони і регулювання генетичних ресурсів для збереження біорізноманіття в тваринництві України : зб. матеріалів за завданнями програми наук.-дослід. робіт з проблеми "Збереження

генофонду". – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2015. – 84 с.

46. Тележенко Е. В. Генетика для рентабельности. Современная селекция как фактор устойчивого развития в молочном животноводстве / Е. В. Тележенко, О. В. Смирнова // Тваринництво сьогодні. – 2014. – № 5. – С. 20-25.

47. Трофименко О. Л. Спеціальна генетика (Генетика відтворення) : навч. посіб. / О. Л. Трофименко, В. М. Туринський. – К. : Аграрна освіта, 2011. – 240 с.

48. Хмельничий Л. М. Вплив популяційно-генетичних та паратипових чинників на ознаки молочної продуктивності корів української червонорябої молочної породи [Електронний ресурс] / Л. М. Хмельничий, В. П. Лобода // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Тваринництво. - 2015. - Вип. 2. - С. 27-31. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_tvar_2015_2_5. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

49. Хмельничий Л. М. Основи генетики та селекції сільськогосподарських тварин : навч. посіб. / Л. М. Хмельничий, І. О. Супрун. – К. : Аграрна освіта, 2011. – 497 с.

50. Хмельничий Л. М. Популяційно-генетичні параметри лінійних ознак екстер'єру корів оцінених за методикою лінійної класифікації [Електронний ресурс] / Л. М. Хмельничий, А. О. Шкурат, С. Л. Хмельничий // Науковий вісник "Асканія-Нова". - 2012. - Вип. 5(2). - С. 166-175. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

nvan_2012_5(2)__25. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

51. Шкурко Т. П. Реалізація генетичного потенціалу корів однієї лінійної належності за різних умов утримання [Електронний ресурс] / Т. П. Шкурко, І. А. Іванов // Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони. - 2012. - № 2. - С. 168-172. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bisg_2012_2_43. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

52. Ящук Т. Нові стандарти для червоної польської породи / Т. Ящук, Б. Тихонова, Т. Рушинська // Аграрний тиждень. Україна. – 2016. – № 11. – С. 65-67.

Селекція великої рогатої худоби

53. Башенко М. І. Вивчення досвіду селекційно-племінної роботи у Німеччині та запровадження його в господарствах України / М. І. Башенко // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 10. – С. 26-33.

54. Башенко М. І. Досвід і перспективи використання кросбридингу в молочному скотарстві / М. І. Башенко, О. І. Костенко, С. Ю. Рубан // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 5. – С. 28-33.

55. Башенко М. Неможливо імпортувати успіх / М. Башенко, Ю. Сотніченко // Аграрний тиждень. Україна. – 2015. – № 6. – С. 60-61. Розведення за лініями у селекції скотарства.

56. Бондарчук Л. В. Ефективність використання інбридингу у селекції високопродуктивних корів

української бурої молочної породи [Електронний ресурс] / Л. В. Бондарчук // Стратегічні напрями розвитку тваринництва в Україні у контексті національної продовольчої безпеки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю кафедри технології виробництва молока та м'яса і 90-річчю з дня народження видатного вченого-технолога, доктора сільськогосподарських наук, професора Євгенія Івановича Адміна, (Біла Церква, 30-31 жовтня 2014 р.). - Біла Церква, 2014. - С. 70-71. – Режим доступу : <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/2824>. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

57. Бондарчук Л. В. Селекція високопродуктивних корів української бурої молочної породи з використанням інбридингу [Електронний ресурс] / Л. В. Бондарчук // Науково-технічний бюлетень Інституту біології тварин НААН. - Львів, 2014. - Вип. 15. - № 4. - С. 120-124. – Режим доступу : <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/2826>. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

58. Вдовиченко Ю. В. Поліська м'ясна порода великої рогатої худоби та її знам'янський внутрішньопородний тип / Ю. В. Вдовиченко // Вісник аграрної науки. – 2012. – № 9. – С. 30-33.

59. Вдовиченко Ю. В. Створення генотипів м'ясної худоби для розведення і виробництва яловичини в умовах інтенсивного теплового навантаження / Ю. В. Вдовиченко, Л. О. Омельченко // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 6. – С. 34-38.

60. Вдовиченко Ю. Південна м'ясна порода ВРХ - в

органічному агровиробництві / Ю. Вдовиченко, Л. Омельченко, О. Жукорський // Тваринництво України. – 2013. – № 10. – С. 2-6. Створення і розвиток генофонду органічних тварин - одне з ключових завдань селекції і генетики при веденні органічного агровиробництва у тваринництві.

61. Визначення генетичних аномалій у великої рогатої худоби : метод. реком. / за ред. М. І. Башенка. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2011. – 36 с.

62. Вплив батьків на молочну продуктивність корів-дочок / О. В. Денисюк, В. І. Халак, В. І. Приймич, Ю. М. Луник // Сільський господар. – 2013. – № 5-6. – С. 5-8.

63. Геномна селекція у тваринництві: стан та перспективи розвитку : матеріали творчої дискусії (Чубинське, 19 квітня 2011 р.) / за ред. М. І. Башенка. – К. : Аграрна наука, 2011. – 80 с.

64. Гончар О. Ф. Селекційні аспекти формування відтворної здатності у корів молочних порід [Електронний ресурс] / О. Ф. Гончар, Ю. М. Сотніченко // Розведення і генетика тварин. - 2015. - Вип. 50. - С. 200-207 . - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rgt_2015_50_31. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

65. Дзіцюк В. В. Цитогенетичні характеристики великої рогатої худоби за різних методів розведення / В. В. Дзіцюк // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 12. – С. 41-43.

66. Єфіменко М. Перспективи розвитку української

чорно-рябої молочної породи / М. Єфіменко, Б. Подо-
ба, Р. Братушка // Тваринництво України. – 2014. – №
10. – С. 10-14.

67. Жукорський О. Генеалогічна структура наявного
масиву червоної польської худоби / О. Жукорський, Т.
Ящук // Тваринництво України. – 2012. – № 4. – С. 14-
17.

68. Зубець М. В. Породна структура і перспективи
селекції молочної худоби / М. В. Зубець, М. І. Башенко,
М. І. Полупан // Вісник аграрної науки. – 2012. – № 10.
– С. 34-38.

69. Калиниченко Г. І. Селекція сільсько-
господарських тварин : курс лекцій / Г. І. Калиниченко.
– Миколаїв : МДАУ, 2007. – 259 с.

70. Калинка А. К. М'ясний симентал в Карпатах / А.
К. Калинка, В. С. Драб // Ефективне тваринництво. –
2016. – № 6. – С. 16-18.

71. Каратєєва О. І. Вплив інтенсивності формування
корів різних порід в їх ранньому постнатальному
онтогенезі на продуктивність : дис... канд.
сільськогосподарських наук : 06.02.01 / Каратєєва Оле-
на Іванівна. – Миколаїв : МНАУ, 2012. – 233 с.

72. Козир В. С. Збереження національного надбання
- генофонду сірої української худоби / В. С. Козир //
Ефективне тваринництво. – 2014. – № 8. – С. 7-11.

73. Косов В. А. Длительность хозяйственного ис-
пользования и пожизненная молочная продуктивность
коров украинской молочной породы / В. А. Косов //

Ефективне тваринництво. – 2014. – № 7. – С. 17-19.

74. Кругляк А. Підвищити рентабельність виробництва молока / А. Кругляк, О. Бірюкова, Т. Кругляк // Аграрний тиждень. Україна. – 2016. – № 4. – С. 50-53. Про селекцію молочних порід корів.

75. Лесь С. Відтворення та молочна продуктивність голштинів при утриманні в боксах / С. Лесь, В. Костенко // Тваринництво України. – 2014. – № 8-9. – С. 20-22.

76. Любинський О. І. Селекційна оцінка високопродуктивних корів буковинського заводського типу української червоно-рябої молочної породи [Електронний ресурс] / О. І. Любинський // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького. Серія : Сільськогосподарські науки. - 2016. - Т. 18, № 2. - С. 134-137. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbcgn_2016_18_2_32. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

77. Мадисон В. В. Через трансплантацію - к племенним звездам / В. В. Мадисон, Л. В. Мадисон // Тваринництво сьогодні. – 2014. – № 6. – С. 54-62. Про трансплантацію ембріонів для воспроизводства племенного скота.

78. Паніна С. П. Вплив селекційних індексів бугаїв-плідників на тривалість господарського використання корів української червоної молочної породи [Електронний ресурс] / С. П. Паніна // Науковий вісник "Асканія-Нова". - 2014. - Вип. 7. - С. 174-181. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvan_2014_7_22. –

Дата останнього доступу : 28.11.2017

79. Паніна С. П. Плодючість корів української червоної молочної породи залежно від селекційного індексу батька [Електронний ресурс] / С. П. Паніна, І. М. Ліждвой // Науковий вісник "Асканія-Нова". - 2015. - Вип. 8. - С. 79-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvan_2015_8_11. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

80. Пелих Ю. С. Селекційна оцінка корів-первісток, отриманих за використання сексованої сперми [Електронний ресурс] / Ю. С. Пелих // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Ѓжицького. - 2012. - Т. 14, № 3(3). - С. 144-148. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2012_14_3\(3\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2012_14_3(3)_29). – Дата останнього доступу : 28.11.2017

81. Підпала Т. В. Застосування ентропійного аналізу для оцінки селекційних ознак молочної худоби / Т. В. Підпала, С. С. Крамаренко, С. О. Бондар // Вісник Сумського національного аграрного університету: «Тваринництво». – 2016. – Вип. 7 (30). – С. 89-93.

82. Підпала Т. В. Інбридинг та породоутворювальний процес у молочному скотарстві / Т. В. Підпала, А. В. Хомик // Вісник Сумського національного аграрного університету: «Тваринництво». – 2016. – Вип. 5 (29). – С. 80-84.

83. Підпала Т. В. Особливості прояву селекційних ознак у молочній худобі різних порід / Т. В. Підпала, С. О. Бондар // Таврійський науковий вісник. – 2016. –

Вип. 95. – С. 135-140.

84. Підпала Т. В. Успадкування селекційних ознак потомством бугаїв-плідників голштинської породи / Т. В. Підпала, С.О. Бондар // Розведення і генетика тварин : міжвід. темат. наук. зб. Київ, 2017 – Вип. 2(96). – С. 173–179.

85. Почукалін А. Генеалогічна структура волинської м'ясної породи в історичному контексті / А. Почукалін // Тваринництво України. – 2015. – № 1-2. – С. 15-18.

86. Програма селекції української чорвоної молочної породи великої рогатої худоби на 2014-2023 роки / М. В. Гладій, Ю. П. Полупан, І. В. Базишина та ін. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2015. – 68 с.

87. Програма селекції української чорно-рябої молочної породи великої рогатої худоби на 2013-2020 роки / М. Я. Єфіменко, С. Ю. Рубан, О. Д. Бірюкова та ін. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2013. – 56 с.

88. Програма удосконалення та організації ведення селекційного процесу в українській червоно-рябій молочній породи великої рогатої худоби на перспективу до 2020 року / А. А. Гетя, Н. В. Кудрявська., О. І. Костенко та ін. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2013. – 59 с.

89. Резнікова Н. Л. Вплив сезону народження та першого отелення на основні селекціоновані ознаки молочних корів [Електронний ресурс] / Н. Л. Резнікова // Науковий вісник "Асканія-Нова". - 2009. - Вип. 2. - С. 89-97. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvan_2009_2_15. – Дата останнього доступу :

28.11.2017

90. Рой Ю. С. Селекційний потенціал корів абердин-ангуської та створюваної української ангуської м'ясної порід [Електронний ресурс] / Ю. С. Рой, В. Г. Прудніков, О. М. Гетманець // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Тваринництво. - 2015. - Вип. 6. - С. 51-56. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_tvar_2015_6_13. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

91. Рудик І. А. Ефективність добору корів-первісток за вим'я-масо-метричним індексом у селекції молочної худоби [Електронний ресурс] / І. А. Рудик, Н. І. Клопенко // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. - 2012. - Вип. 8. - С. 150-154. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tvppt_2012_8_45. - Дата останнього доступу : 28.11.2017

92. Рясенко В. І. Спеціалізоване м'ясне скотарство : конс. лекцій / В. І. Рясенко, О. К. Цхвітава. - Миколаїв : МДАУ, 2011. - 98 с.

93. Селекція починається с телят // Ефективне тваринництво. - 2013. - № 2. - С. 25-27.

94. Селекція молочної худоби і свиней : навч. посіб. / Т. В. Підпала, С. А. Войналович, В. Г. Назаренко [та ін.]. - Миколаїв : МНАУ, 2012. - 321 с.

95. Система оцінювання, охорони і регулювання генетичних ресурсів для збереження біорізноманіття в тваринництві України : зб. матеріалів за завданнями програми наук.-дослід. робіт з проблеми "Збереження генофонду". - Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2015. - 84 с.

96. Сметана О. Ю. Селекційно-генетична оцінка продуктивних ознак корів голштинської породи за умов дії стабілізуючого відбору : дис...канд. сільськогоспод. наук : 06.02.01 / Сметана Олександр Юрійович. – Миколаїв : МДАУ, 2011. – 184 с.

97. Ставецька Р. Вектори поліпшення стада / Р. Ставецька // The Ukrainian Farmer. – 2017. – № 2. – С. 176-177.

Селекційні компанії пропонують фермерам продукти, що враховують особливості технології утримання й експлуатації корів.

98. Ставецька Р. Інструментарій для оцінювання / Р. Ставецька // The Ukrainian Farmer. – 2016. – № 4. – С. 178-179. Про селекційні індекси, які є основним інструментом визначення цінності ВРХ щодо селекції.

99. Тележенко Е. В. Генетика для рентабельности. Современная селекция как фактор устойчивого развития в молочном животноводстве / Е. В. Тележенко, О. В. Смирнова // Тваринництво сьогодні. – 2014. – № 5. – С. 20-25.

100. Тележенко Е. В. Опыт стран Северной Европы в селекции молочного скота на повышение рентабельности производства / Е. В. Тележенко, О. В. Смирнова // Тваринництво сьогодні. – 2014. – № 2. – С. 28-33.

101. Технологічна інструкція синтезу біологічно активних нанобіоматеріалів на основі високодисперсного кремнезему та біомолекул / С.І. Ковтун, О.В. Щербак, Н.П. Галаган та ін. – Чубинське : НААНУ ІРГТ, 2017. – 24 с.

102. Хмельничий Л. М. Основи генетики та селекції сільсько-господарських тварин : навч. посіб. / Л. М. Хмельничий, І. О. Супрун. – К. : Аграрна освіта, 2011. – 497 с.

103. Хмельничий Л. М. Удосконалення стада з розведення української червоно-рябої молочної породи за показниками довічної продуктивності / Л. М. Хмельничий, В. П. Лобода // Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. : Тваринництво. – 2014. – Вип. 2/1 (24). – С. 91–97.

104. Черненко О. М. Ефективність довічного використання корів різних типів стресостійкості / О. М. Черненко // Ефективне тваринництво. – 2012. – № 2. – С. 35-37.

105. Черненко О. М. Розробка та реалізація селекційних методів оцінки конституції і адаптаційної здатності молочної худоби : дис... док. сільськогосподарських наук : 06.02.01 / О. М. Черненко. – Днепропетровск : ДДАЕУ, 2016. – 393 с.

106. Шкурко Т. Трансплантація ембріонів у практичній селекції [ВРХ] / Т. Шкурко, О. Іванов // Тваринництво України. – 2015. – № 7. – С. 15-19.

107. Щербатий З. Є. Ступінь консолідації селекційних ознак корів окремих ліній стада української чорно-рябої молочної породи [Електронний ресурс] / З. Є. Щербатий, Б. А. Павлів, П. В. Боднар. // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. - 2010. - Т. 12, № 2(3). -

Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2010_12_2\(3\)_56](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2010_12_2(3)_56). – Дата останнього доступу : 28.11.2017

Штучне осіменіння великої рогатої худоби

108. Афанасевич М. Інструкція з осіменіння корів / М. Афанасевич // Agroexpert. – 2012. – № 1. – С. 96-99.

109. Бойко О. Ефективність осіменіння молочних корів у високопродуктивному стаді / О. Бойко // Тваринництво України. – 2016. – № 1-2. – С. 8-13.

110. Бородай І. С. Становлення наукових основ штучного осіменіння в Україні [Електронний ресурс] / І. С. Бородай // Український селянин. – 2015. – Вип. 15. – С. 23-25. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UkrSel_2015_15_9. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

111. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології : підручник / за ред. В. А. Яблонського та С. П. Хомина. – Вінниця : Нова Книга, 2006 – 592 с.

112. Волков, С. Коли корова БАЗАЄ, або "Полювання" на охоту / С. Волков, В. Лотоцький // Пропозиція. – 2013. – № 5. – С. 182-184.

113. Кузнецов Г. Н. Особенности технологии искусственного осеменения самок крупного рогатого скота в местах их содержания / Г. Н. Кузнецов // Наук.–техн. бюл. – 2007. – № 95. – С. 108–115.

114. Кунець В. В. Діяльність лабораторії штучного осіменіння сільсько-господарських тварин інституту тваринництва НААН [Електронний ресурс] / В. В. Кунець // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Історія науки і техніки. – 2013. – № 68. – С. 111-116. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vsriint_2013_68_16. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

115. Лотоцький, В. Синхронізація статевої охоти, овуляції та осіменіння корів / В. Лотоцький, Г. Харута // Агроексперт: практичний посібник аграрія. – 2010. – № 8/9. – С. 85–87.

116. Манж Ж. Эффективное искусственное осеменение коров / Ж. Манж // Корми і факти. – 2016. – № 1-2. – С. 34-35.

117. Музика В. П. Підвищення ефективності штучного осіменіння корів та свиноматок шляхом застосування декаметоксину для санації сперми плідників / В. П. Музика, І. Є. Атаманюк, О. П. Панич // Науково-технічний бюлетень Інституту біології тварин і Державного науково-дослідного контрольного інституту ветпрепаратів та кормових добавок. – 2013. – Вип. 14, № 3-4. – С. 86-92. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntbibt_2013_14_3-4_18. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

118. Передімплантаційна санація ендометрія корів препаратом "Утеросан" – шлях до підвищення ефективності штучного осіменіння [Електронний ресурс] / М. П. Павленко, Н. П. Чечьоткіна, Л. М. Павленко та ін. // Ветеринарна медицина. – 2010. – Вип. 94. –

С. 241-242. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vetmed_2010_94_98. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

119. Розік А. Штучне осіменіння: покращуємо результат / А. Розік // Пропозиція. – 2016. – № 7-8. – С. 139-142.

120. Сендер Н. И. Инновационные технологии в искусственном осеменении для КРС / Н. И. Сендер // Сучасна ветеринарна медицина. – 2012. – № 5. – С. 60-63.

121. Шульга В. П. Внесок професора М. А. Кравченка у становлення Центральної дослідної станції штучного осіменіння сільськогосподарських тварин [Електронний ресурс] / В. П. Шульга // Гілея: науковий вісник. – 2017. – Вип. 117. – С. 36-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_117_9. – Дата останнього доступу : 28.11.2017

122. Ярошко М. Делікатна справа штучне запліднення корів / М. Ярошко // Пропозиція. – 2011. – № 5. – С. 126–130.

Авторський покажчик

- А**
- Атаманюк І. Є. 117
Афанасевич М. 2, 108
- Б**
- Базишина І. В. 16, 31, 86
Баркарь Є. В. 28
Башенко М. І. 16, 53, 54, 55, 61, 63
Бігас О. В. 35
Бірюкова О. Д. 40, 44, 74, 87
Боднар П. В. 106,
Бодряшова К. В. 44,
Бойко О. 109
Бондар С. О. 81, 83, 84
Бондарчук Л. В. 56, 57
Бородай І. С. 110
Братушка Р. 66
Вдовиченко Ю. В. 29, 58, 59, 60
Винничук Д. 6,
Войналович С. А. 94
Волков С. 112
- Г**
- Галаган Н. П. 101,
Галушко І. А. 30,
Гетманець О. М. 90
Гетья А. А. 88
Гиль М. І. 4
Гладій М. В. 31, 32, 86
Гончар О. Ф. 33, 64
Гончарук О. 25, 26
- Гузеев Ю. 5, 6
- Д**
- Денисюк О. В. 3, 34, 62
Дзіцюк В. В. 7, 65
Драб В. С. 70
- Є**
- Єфіменко М. Я. 66, 87
- Ж**
- Жукорський О. 29, 60, 67
- З**
- Заєць А. П. 35
Зайцев Є. М. 42
Замазій А. А. 9
Зубець М. В. 68
- І**
- Іванов І. А. 51
Іванов О. 106
Іляшенко Г. Д. 36
- К**
- Калиниченко Г. І. 69
Калинка А. К. 70
Каратеева О. І. 10, 37, 38, 71
Кацараба О. А. 11
Клопенко Н. І. 91
Коваль О. А. 20

Ковтун С. І. 101
 Козир В. С. 12, 39, 72
 Копилов К. В. 17
 Косов В. А. 73
 Костенко В. 14, 75
 Костенко О. І. 54, 88
 Кравченко О. О. 15
 Крамаренко С. С. 81
 Кругляк А. 13, 74
 Кругляк Т. 13, 74
 Кудлай І. 25, 26
 Кудрявська Н. В. 88
 Кузнецов Г. Н. 113
 Кунець В. В. 114

Л

Лесь С. 14, 75
 Ліждвой І. М. 79
 Лобода В. П. 48, 103
 Лотоцький В. 112, 115
 Луник Ю. М. 3, 62
 Любинський О. І. 76

М

Мадисон В. В. 77
 Мадисон Л. В. 77
 Маковська Н. М. 44
 Мандрик М. О. 35
 Манж Ж. 116
 Мельник В. О. 15
 Метлицька О. І. 17, 32
 Мітіогло Л. В. 23
 Мохначова Н. Б. 17
 Музика В. П. 117

Н

Назаренко В. Г. 94

О

Обливанцов В. В. 18
 Омельченко Л. О. 29, 59, 60

П

Павленко Л. М. 118
 Павленко М. П. 118
 Павлів Б. А. 107
 Панич О. П. 117
 Паніна С. П. 78, 79
 Патрєва Л. С. 20
 Пелих Ю. С. 80
 Петренко І. П. 40
 Підпала Т. В. 41, 42, 43, 81, 82,
 83, 84, 94
 Подоба Б. Є. 44, 66
 Полупан М. І. 68
 Полупан Ю. П. 16, 31, 86
 Попенко А. А. 41
 Поручник М. М. 15
 Почукалін А. 85
 Приймич В. І. 3, 62
 Прудніков В. Г. 90

Р

Радько В. І. 22
 Резникова Н. Л. 16
 Розік А. 119
 Рой Ю. С. 90
 Рубан С. Ю. 23, 54, 87
 Рудик І. А. 91
 Рущинська Т. 52
 Рясенко В. І. 92

С

Сендер Н. И. 24, 120
 Слуцкий И. 21
 Сметана О. Ю. 96
 Смирнова О. В. 46, 99, 100
 Сокрут В. І. 8
 Сотніченко Ю. М. 33, 55, 64
 Ставецька Р. 97, 98
 Супрович Т. М. 17
 Супрун І. О. 49, 102

Т

Тележенко Е. В. 46, 99, 100
 Тижненко Т. В. 23
 Тихонова Б. 52
 Трофименко О. Л. 47
 Туринський В. М. 47

Ф

Федота О. М. 23

Х

Халак В. І. 3, 62
 Харуга Г. 115
 Хмельничий Л. М. 48, 49, 50,
 102, 103
 Хмельничий С. Л. 50
 Хомик А. В. 43, 82
 Хомин С. П. 111

Ц

Цхвітава О. К. 92

Ч

Черненко О. М. 104, 105
 Черняк Н. 25, 26

Чехівський М. Й. 27
 Чечьоткіна Н. П. 118

Ш

Шкурат А. О. 50
 Шкурко Т. П. 51, 106
 Шульга В. П. 121

Щ

Щербак О. В. 101
 Щербатий З. Є. 107

Я

Яблонський В. А. 111
 Ярошко М. 122
 Ящук Т. 52, 67

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	4
Методи розведення великої рогатої худоби	8
Генетика великої рогатої худоби	14
Селекція великої рогатої худоби	19
Штучне осіменіння великої рогатої худоби	29
АВТОРСЬКИЙ ПОКАЖЧИК	32

Розведення великої рогатої худоби

Рекомендаційний покажчик літератури

Укладач: **Фисенко** Інна Анатоліївна

Редактори: О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко

Комп'ютерний набір: І. А. Фисенко

Дизайн і верстка: Д. В. Ткаченко

Формат Ум. друк. арк.
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

Адреса бібліотеки МНАУ:
54020, м. Миколаїв, вул. Генерала Карпенко, 73

Адреса сайту: lib.mnau.edu.ua